

Nr 173.

Av herr **Nilsson, Nils Anton**, och herr **Jönsson**, om *ytterligare ersättning till Skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening för förluster, förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien.*

I två likalydande vid 1927 års riksdag väckta motioner (I: 152 och II: 253) upptogs till behandling frågan om ersättning åt Skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening i Malmö jämlikt bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster, förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet. Under återopande av mom. 13 b) i nämnda kungörelse hade försäkringsföreningen hos Kungl. Maj:t anhållit om utbekommande av statsbidrag för under år 1925 på verksamheten uppkommen förlust. Försäkringsinspektionen hade i avgivet utlåtande tillstyrkt ett understöd av 101,813 kronor 92 öre, varvid inspektionen utgått från, att föreningen icke »nödgrades» uttaxera mer än vad som erfordrades, sedan jämlikt föreningens reglemente, sådant det lydde enligt nådig resolution den 24 juli 1924, garantikapitalet, 65,000 kronor, och $\frac{1}{3}$ av reservfonden, 66,544 kronor 29 öre, blivit tagna i anspråk. Föreningen hade i anledning härav gjort gällande att beträffande uttaxeringen av för verksamheten under år 1925 uppkommen förlust skulle i enlighet med föreskrift i 184 § försäkringslagen tillämpas bestämmelserna i det före den 24 juli 1924 gällande reglementet för föreningen och att sålunda vid beräkningen av statsbidraget hänsyn icke borde tagas till garantikapitalet samt endast till $\frac{1}{5}$ av reservfonden.

Statskontoret hade i avgivet yttrande uttalat sig för en sådan tolkning av berörda bestämmelser, att statsbidrag borde utgå allenast med det av försäkringsinspektionen föreslagna beloppet. Statskontoret hade emellertid — för den händelse Kungl. Maj:t skulle anse, att hänsyn borde tagas till endast $\frac{1}{5}$ av reservfonden samt överhuvud taget ej till garantikapitalet — verkställt en beräkning av det belopp, vartill statsbidraget under dylik förutsättning högst skulle kunna utgå, och därvid kommit till ett belopp av 146,414 kronor 73 öre. Försäkringsinspektionen hade icke haft något att erinra mot denna beräkning.

I ovannämnda motioner framhölls att, om försäkringsföreningen erhöle statsbidrag endast med det av försäkringsinspektionen förordade lägre belöp-

pet, försäkringstagarna skulle komma i en väsentligt ogynnsammare ställning än de djurägare, som icke varit förtänksamma nog att genom försäkring söka skydd mot förluster på grund av mul- och klövsjukan. Något dylikt hade givetvis statsmakterna aldrig avsett. En stor orätt skulle vederfaras dem, som varit »nog olyckliga» att inneha försäkringar, om den av försäkringsinspektionen förfäktade tolkningen av 184 § i försäkringslagen vid ärendets slutliga prövning skulle befinnas vara riktig. För dylikt fall syntes det med hänsyn till rättvisa och billighet vara påkallat, att riksdagen fattade ett beslut, som möjliggjorde ett tillmötesgående av försäkringsföreningens ifrågavarande framställning åtminstone enligt statskontorets beräkning för det fall att föreningens tolkning av bestämmelserna i fråga skulle godkännas.

Motionärerna hemställde därför att riksdagen måtte medgiva sådan tolkning av bestämmelserna i mom. 13 b) i kungl. kungörelsen den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster, förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet, att sagda bestämmelse innebure rätt för Skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening i Malmö att erhålla bidrag beräknat utan hänsyn tagen till föreningens garantikapital och med en nedsättning av reservfonden av allenast $\frac{1}{5}$.

Jordbruksutskottet anförde i sitt utlåtande, nr 66, i anledning av ovan nämnda motioner, att ifrågavarande bestämmelse i kungörelsen den 6 juni 1925 tillkommit genom 1925 års riksdags beslut i anledning av motionsvis gjord framställning. Såväl av motiveringen till berörda motion (II: 456) som av i riksdagens kamrar gjorda uttalanden framginge, att syftet med bestämmelsen vore att motverka den enligt det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget möjliga konsekvensen att ägare, vilken ej försäkrat sig mot förlust, skulle kunna bli bättre ställd i fråga om statsunderstöd än ägare, som tagit sådan försäkring. Av handlingarna i ärendet syntes framgå, att i föreliggande fall — även med det gynnsammare beräkningssättet — föreningens medlemmar skulle bli sämre tillgodosedda, än om de icke innehåft dylikt medlemskap. Med hänsyn härtill syntes onekligen visst fog finnas för syftet målet med motionerna.

Då emellertid frågan ännu icke av Kungl. Maj:t slutgiltigt prövats, ansåg sig utskottet icke böra tillstyrka, att riksdagen på sätt motionärerna ifrågasatte skulle taga ståndpunkt till densamma, helst som utskottet i ärendets dåvarande skick icke ansåg sig kunna överblicka konsekvenserna av ett beslut i motionernas riktning. I enlighet med utskottets hemställen föranledde motionerna ej heller någon riksdagens åtgärd.

Kungl. Maj:t har sedermera den 18 juni 1927 slutgiltigt behandlat försäkringsföreningens ifrågavarande framställning och därvid tillerkänt föreningen ett statsbidrag av 101,813 kronor 92 öre.

Det är icke meningen att här till ny behandling upptaga de rent formella sidorna av den ersättningsfråga, för vilken det i det föregående redogjorts. Denna sida av saken torde få anses slutgiltigt avgjord genom Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut i frågan. Detta beslut klarlägger emellertid att ifrågavarande mom. 13 b) i meromnämnda förordning den 6 juni 1925 erhållit en

sådan avfattning, att dess tillämpning visat sig leda till icke åsyftat resultat. Berörda mom. tillkom på riksdagens eget initiativ för att råda bot på det missförhållandet, att en djurägare, som icke försäkrat sina djur, skulle i ersättningshänseende komma i ett bättre läge än sådan djurägare, som tecknat försäkring. Vid användandet av ett sådant beräkningssätt, som legat till grund för utmätandet av det föreningen tillerkända statsbidraget, kommer man just i den situationen, som man genom införandet av mom. 13 b) i förordningen velat undvika, d. v. s. en djurägare, som skyddat sig genom försäkring, kommer i sämre situation än en annan djurägare, som icke aktat nödigt att försäkra sin kreatursbesättning. Inalles hava nämligen ifråga om mjölkförluster föreningens försäkringstagare belastats med kronor 9:25 per 1,000 kronors försäkringsvärde, under det att icke försäkringstagare erhållit statsbidrag med fulla värdet efter avdrag av endast 5 kronor per 1,000 kronors försäkringsvärde. Starka billighetsskäl synas därför tala för att försäkringsföreningen tillerkännes ytterligare bidrag av statsmedel för täckande av sina förluster på mul- och klövsjukan, än som varit möjligt med stöd av kungörelsen den 6 juni 1925.

Verkställd utredning har givit vid handen, att även om den av statskontoret alternativt verkställda beräkningen tillämpats vid det slutliga bestämmandet av ersättning till föreningen enligt mom. 13 b) i kungörelsen, så skulle dock föreningens försäkringstagare hava blivit betydligt sämre ställda än sådana djurägare, som överhuvud taget icke tecknat försäkringar. Även med nyss angivna beräkningsgrund skulle föreningens försäkringstagare komma att belastas med c:a kronor 8:275 per 1,000 kronors försäkringsvärde. Det oaktat hava vi dock icke funnit oss böra numera påyrka högre ytterligare ersättning till försäkringsföreningen än skillnaden mellan det av statskontoret beräknade beloppet, kronor 146,414:73, och det belopp, kronor 101,813:92, som Kungl. Maj:t i enlighet med försäkringsinspektionens beräkning tillerkänt föreningen, eller kronor 44,600:81.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte — utöver det belopp å kronor 101,813:92, som Kungl. Maj:t jämlikt mom. 13 b) i kungl. kungörelsen den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster, förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet genom beslut den 18 juni 1927 tillerkänt Skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening i Malmö — såsom ytterligare ersättning till nämnda förening för dylika förluster bevilja ett belopp å 44,600 kronor 81 öre.

Stockholm den 21 januari 1928.

Jöns Jönsson.

Nils Ant. Nilsson.